

דברי תורה

הרב **נמץ צבי גרינבלט שליט"א**
אב"ד ממפים טנסי ודרום מערב ארה"ב

בחיובא דגונב נפש

אלא עדים על הגניבה, על המכירה מנין היינו עדים והתראה, דעדים פשיטא דבעי בכרי לברורי, אבל כ"ז קשה דגם בכל עונשין בעינן התראה ומהו החידוש בגונב נפש וכמו שהעיר הרא"ם.

והנראה בביאור דברי רש"י ז"ל דאין הכונה דבעי עדים והתראה כבשאר עונשים, אלא שפירש דמה שכתוב כי ימצא גונב הוא לומר דהגניבה צריכה שתהי' בעדים והתראה, והיינו שגילתה תורה שהגניבה היא מכלל המעשה המחייב עונש מיתה ולכן בעי שהעדים יראו ויתרו בו על הגניבה ודלא נימא דמעשה הגניבה הוא רק תנאי לחיוב המיתה שבא אח"כ על המכירה, ושמעשה המכירה הוא המחייב עונש מיתה, אבל הלאו דלא תגנב האמור בנפשות אינו אלא לאו כשאר לאווין, וא"כ לא היה צריך להתראה רק על המכירה ולא על הגניבה וקמ"ל דלא, (ועי' בסנהדרין פ"ו בתוד"ה גניבה).

והנה שם בסנהדרין אמרו אזהרה לגונב נפש מנין ר' יאשי' אומר מלא תגנב ר"י אמר מלא ימכרו ממכרת עבד ולא פליגי מר קא חשיב לאו דגניבה ומר קא חשיב לאו דמכירה ומבואר דגם הגניבה וגם המכירה הן עבירות המחייבות את העונש וא"כ צריך התראה על שתיהן. ולכאורה יש חילוק בין אזהרה אחת לחברתה, דאזהרת לא תגנב היא אזהרה מיוחדת לגניבת נפש וכמ"ש שם להלן דלא תגנב בגונב נפשות הכתוב מדבר ואילו אזהרת לא ימכרו ממכרת עבד היא בעיקרה על עבד עברי שאינו נמכר על אבן המקח כעבד כנעני, כמבואר בת"כ, ואינה אזהרה מיוחדת לגונב נפש ומכרו אלא שגם זה נכלל בכלל האזהרה אבל הדבר לא בא בקבלה, וכמ"ש הרמב"ם בספר המצות (ל"ת רנ"ח) וזאת האזהרה כוללת בלא ספק אזהרה לגונב

בפ' כי תצא כתיב כי ימצא איש גנב נפש וגו' והתעמר בו ומכרו ומת וגו' אבל בפ' משפטים כ' וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת, וצריך טעם מפני מה לא נזכר גם והתעמר בו. ועי' בפרש"י שכ' כי ימצא בעדים והתראה וכו' וכ' ע"ז ברא"ם בספרי שנו כי ימצא בעדים אבל התראה לא הוצרך לשנותה דמילתא דפשיטא היא דאין מלקין ואין ממיתין אא"כ מתרין וכו' ע"כ. וצ"ב דברי רש"י ז"ל שכ' בעדים והתראה. וכפרש"י בפ' משפטים כ' וז"ל ונמצא בידו שראוהו עדים שגנבו ומכרו וכו' וכ' ברמב"ן לא הבינותי זה אם ללמד שיראוהו עדים בידו קודם המכירה וכי תעלה על דעתך שיהא זה נהרג עליו עד שיראוהו עדים שגנב ומכר ודי במה שאמר וגונב איש ומכרו והמציאות בידו איננה ראי' גמורה.

אמנם דברי רש"י הם מ"ש במכילתא וגונב איש ומכרו למה נאמר לפי שהוא אומר וכי ימצא איש גונב נפש מאתיו וגו' אין לי אלא עדים על הגניבה, עדים על המכירה מנין ת"ל וגונב איש ומכרו וכו' ע"כ. ונראה ביאור מ"ש אין לי אלא עדים על הגניבה דהיינו ממש"כ כי ימצא איש גונב, ואמרו בספרי כי ימצא בעדים. ומ"ש שם עוד עדים על המכירה מנין ת"ל וגונב איש ומכרו וכו', היינו דממש"כ ונמצא ילפינן עדים על המכירה, וכמ"ש להלן שם ונמצא אין מציאה אלא בעדים ונמצא דכתיב סמוך לומכרו מגלה דגם המכירה היא בעדים, אבל צ"ע דפשיטא דצריך עדים ומאי קמ"ל וכמו שתמה הרמב"ן, וכן קשה דלא אמרי מגלן דבעי עדים שהשתמש בו, דהלא כ' והתעמר בו.

ולכאורה מדברי רש"י בפ' כי תצא משמע שמפרש את דברי הספרי שהוא בעדים והתראה, ולפי"ז י"ל דמ"ש במכילתא אין לי

ונמצא מכואר דבחיובא דגונב נפש אף דצריך שיגנוב וישתמש וימכור בכדי לחייבו מיתה, מ"מ שם מעשה העבירה שעליו בא העונש הוא רק על הגניבה והמכירה, אבל העימור אף דאינו חייב עד שישתמש בו, ואיתא מ"ד בסוגי' דסנהדרין שם דבעי עימור של שוה פרומה ששייך בזה איסור דלא תגזול או לא תעשוק, אלא שאין עונש פ' גונב נפש בא ע"ז, ואם צריך עדים על העימור הוא רק לברורי אבל לא צריך התראה על כך, דכי ימצא לא נאמר על והתעמר בו.

ולפי"ז י"ל דהפרשה במשפטים כתבה רק וגונב איש ומכרו מות יומת, ולא כתבה והתעמר בו, דלא כתבה רק את מעשי העבירה המחייבים מיתה והם הגניבה והמכירה אבל לא העימור, וכמו שנתבאר.

נפש שימכרהו וכו' עכ"ל, וא"כ צ"כ דמגלן שחיוב מיתה הוא רק משום הגניבה והאזהרה דלא תגנב, אלא שהתנאי הוא שאינו חייב עד שימכרהו כמו שאינו חייב ע"ד שישתמש בו. והנראה דהוא הדבר האמור במכילתא הנ"ל, והוא מה ששאלו אין לי אלא עדים על הגניבה, וכמו שפירשנו דמוכי ימצא גונב למדנו דבעי עדים והתראה על הגניבה וכדמפורש בפרש"י, והיינו דהגניבה היא מעשה מחייב מיתה, ולכן צריך ע"ז עדים והתראה, אבל עדים על המכירה מגין, היינו מגלן דגם מעשה המכירה יש עליו שם של מחייב עונש מיתה, ומשום כן שצריך עדים והתראה למיתה גם ע"ז, וע"ז אמרו ח"ל וגונב וכו', וכמו שביארנו דגם על המכירה כתוב ונמצא דהוי בעדים והתראה, וא"כ דברי המכילתא הם בית אב למ"ש בסוגי' דסנהדרין ולא פליגי מר קא חשיב לאו דגניבה ומר קא חשיב לאו דמכירה.

הרב נתן זוכובסקי שליט"א
ר"מ בישיבת גאון יעקב, בני ברק

בדין קדימת תדיר בקריאת התורה

אחד של קריאת שבת משא"כ קריאת ר"ח. והדברים תמוהים הלא גם קריאת שבת וגם קריאת ר"ח תרווייהו הן מתקנות ודיני קריה"ת שנקבעו כ"א בזמנו, ומאיוזה טעם יש לומר דכל קריאות דשבת הוי כמצוה אחת שמתקיימת בכל שבת וקריאת ר"ח הוי מצוה בפנ"ע, ולא דגם קריאת ר"ח שהיא זמן לקיום מצות קריה"ת והכל כמצוה אחת. ונראה דס"ל דדין תדיר קודם אינו תלוי בקיום הדבר אלא בסיבת החיוב של המצוה, והיכא דהמחייב מצוי יותר יש בזה דין תדיר קודם, ולכן ס"ל דלקריאה של שבת המחייב הוא אחד והיינו התקנה לקרוא בתורה בשבת וא"כ הוי הכל מחייב אחד, אבל

הנה קיימ"ל דתדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם. ראיתי מקשים אמאי קוראין בשבועות מגילת רות לפני קריאת התורה, הלא קריה"ת הוי יותר תדיר ממגילת רות ותוקדם קריה"ת לקריאת המגילה מפני הדין דתדיר קודם.

ב. ונראה דהנה מצינו דמקדימין קריאת התורה דפרשת השבוע לקריאת התורה של ר"ח משום דתדיר קודם. ובטו"א מגילה (כ"ט ע"ב) הקשה הלא קריאה של ר"ח מצוי יותר מקריה"ת דפרשת השבוע דקריה"ת דר"ח קוראין בכל ר"ח אותה קריאה משא"כ קריאת הפרשה הוא רק פעם אחת בשנה וכתב דעל כל קריה"ת שם השכל - ו / ירחון לדברי תורה ומוסר {עמוד 4} (2869)